

Toetsingskader Risicoregelingen
Rijksoverheid: Liquiditeitssteun aan Aruba
(voor het eerste kwartaal 2022)

Probleemstelling en rol van de overheid

1. Wat is het probleem dat aanleiding is voor het beleidsvoorstel?

- De (financieel-)economische weerbaarheid van Aruba schiet al een geruime tijd te kort. De Covid-19 pandemie heeft de problemen die er waren alleen maar verergerd. Zo kromp de Arubaanse economie in 2020 naar schatting met 25%.¹ Aruba heeft als gevolg hiervan, op grond van artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, een beroep gedaan op de solidariteit binnen het Koninkrijk en Nederland verzocht om steun.
- Vanuit die solidariteit heeft Nederland Aruba vanaf april 2020 als partner binnen het Koninkrijk zoveel mogelijk bijgestaan. Over de steun in de vorm van liquiditeitsleningen is uw Kamer regelmatig geïnformeerd.² Dit toetsingskader gaat over het voorgenomen besluit van de Rijksministerraad op 25 februari 2022 tot het verstrekken van de achtste tranche liquiditeitssteun aan Aruba door Nederland. In totaal wordt AWG 12 miljoen (€ 5,64 miljoen) verstrekt bij de achtste tranche liquiditeitssteun voor het eerste kwartaal 2022. Voorafgaand aan de verstrekking van de liquiditeitssteun voor het eerste kwartaal van 2022, heeft Nederland in totaal al ANG 903,5 miljoen (€ 446,9 miljoen) aan liquiditeitsleningen verstrekt aan Aruba via eerdere liquiditeitstranches.

2. Waarom rekent de centrale overheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen?

- Nederland kan liquiditeitssteun bieden op basis van artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarin wordt bepaald dat landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden elkaar hulp en bijstand verlenen. Vanuit die solidariteit hebben we Aruba vanaf april 2020 zoveel mogelijk bijgestaan met liquiditeitssteun en noodhulp als partner binnen het Koninkrijk.

3. Is het voorstel voor de risicoregeling:

a) ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt, en/of

- Het dekken in de markt zou betekenen dat Aruba op eigen initiatief financiering aantrekt op de kapitaalmarkt. De verwachting is dat Aruba op de internationale kapitaalmarkt met een hoge rente wordt geconfronteerd mede door de huidige staat van de overheidsfinanciën op Aruba. Het aantrekken van dergelijke leningen heeft een negatief effect op de schuldhoudbaarheid door de hogere rentelasten. Voor de leningen geldt het kader van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) en van artikel 29 van Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden.

b) het beste instrument waarmee een optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd ten opzichte van andere beleidsinstrumenten? Maak een vergelijking met alternatieve beleidsinstrumenten.

- Een alternatief beleidsinstrument is het verstrekken van een gift in tegenstelling tot een lening. Dit doet echter geen recht aan de eigen verantwoordelijkheid die de regering van Aruba draagt voor de staat van de economie en de landsbegroting.
- Een alternatief beleidsinstrument is het verstrekken van een lening zonder hervormingen als voorwaarden op te nemen voor die lening. Hierdoor wordt echter het verdienvermogen en daarmee ook de houdbaarheid van overheidsfinanciën van Aruba niet vergroot. Een ander instrument is een rentedragende lening. De Rijksministerraad (RMR) heeft evenwel besloten om omwille van de budgettaire druk op Aruba geen rente in rekening te brengen, ook omdat Nederland de middelen kon aantrekken tegen een negatieve rente.

4. Op welke wijze wordt het nieuw aan te gane risico gecompenseerd door risico's vanuit andere risicoregelingen binnen de begroting te verminderen?

---

¹ Het betreft een schatting van de economische krimp (daling van het reële bbp) door de Centrale Bank van Aruba. De daadwerkelijk bbp-cijfers worden een aantal jaren na het desbetreffende jaar definitief vastgesteld.

² Kamerstukken II 2019/20, 35420 nr. 106, 2020-2021, 35420, nr. 186, nr. 200, nr.245, nr. 324

- Er is geen andere risicoregeling om de bedoelde compensatie te leveren. Uiterlijk *10 april 2022* vindt besluitvorming plaats over eventuele herfinanciering van de leningen (mogelijk tegen andere leenvoorwaarden).

Risico's en risicobeheersing

5. Wat zijn de risico's van de regeling voor het Rijk:

a. Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis? Kent de regeling een totaalplafond?

- In totaal zal bij de achtste tranche AWG 12 miljoen (€ 5,64 miljoen) worden verstrekt aan liquiditeitssteun voor het eerste kwartaal 2022 aan Aruba door Nederland.
- Voorafgaand aan de verstrekking van de achtste tranche heeft Nederland al ANG 903,5 miljoen (€ 446,9 miljoen) verstrekt aan Aruba via eerdere liquiditeitstranches.
- De bovengenoemde lening voor de Q1 tranche 2022 liquiditeitssteun wordt uitbetaald in USD daarbij staat de lening nominaal uit in AWG. Hierdoor wordt er door Nederland een wisselkoersrisico gelopen, aangezien de begroting in euro's is.

b. Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding?

- Aruba heeft al geruime tijd een kwetsbare economische structuur waardoor de economie het afgelopen decennium wordt gekenmerkt door een lage economische groei. In combinatie met zwak financieel economisch beleid zijn de overheidsfinanciën sterk verslechterd. De Covid-19 pandemie heeft de problemen die er waren alleen maar verergerd. De afgelopen jaren is de schuld van Aruba flink opgelopen. Naar verwachting stijgt de schuldquote mede door de Covid-19 pandemie tot 114% in 2021.³ Dit is ver boven de kritieke grens van 55% die het Internationaal Monetair Fonds adviseert voor de Caribische regio. Met de liquiditeitssteun worden de inkomstenderving en de maatregelen ten behoeve van baanbehoud in Aruba gedekt. De lening lenigt de acute financiële nood en stut de overheidsfinanciën. Het instorten van de overheidsfinanciën zou een sterk negatief effect op de economie van Aruba hebben. De kosten van herstel zullen in dat geval vele malen hoger zijn dan de nu verstrekte en voorziene liquiditeitssteun.
- Met de voorziene ondersteuning van Aruba zal het default risico van Aruba substantieel worden verkleind.

c. Wat is de inschatting van het risico voor het Rijk in termen van waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en beheersingsmate?

- Bij het toekennen van de liquiditeitssteun heeft de RMR bij alle tranches gebruik gemaakt van de adviezen van het CAft. Gelet op de kwetsbare staat van de overheidsfinanciën en de hoge schuldquote van Aruba is er een reëel risico dat de leningen gedeeltelijk (of niet) terugbetaald worden. In april 2022 zal de solvabiliteit van Aruba aan het einde van de looptijd van de lening opnieuw beoordeeld worden.

6. Welke risico beheersende en risico mitigerende maatregelen worden getroffen om het risico voor het Rijk te minimaliseren? Heeft de budgettaire verantwoordelijke minister voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's, ook als de regeling op afstand van het Rijk wordt uitgevoerd?

- Aruba heeft ingestemd met de instelling van het Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling (COHO) dat het land ondersteunt bij de uitvoering van de hervormingen zoals afgesproken in het Landspakket Aruba, zonder daarbij formele bevoegdheden over te nemen die bij de organen van de landen berusten. Het COHO (i.o.), voorheen de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO) ondersteunt Aruba bij het doorvoeren van structurele hervormingen en houdt toezicht op die hervormingen.
- Deze hervormingen, waar Aruba middels aanvaarding van het Landspakket Aruba mee heeft ingestemd, hebben tot doel de financiële, economische, institutionele en maatschappelijke weerbaarheid van de landen dusdanig te versterken, zodat zij beter in

---

³ Dit betreft raming van het C(A)ft o.b.v. cijfers vanuit het IMF, CBA en de tweede uitvoeringsrapportage voor Aruba 2021.

staat zullen zijn om externe schokken zelfstandig op te vangen. Beoogd is dat daardoor de totale economische situatie voor de lange termijn verbetert en het wanbetalingsrisico verkleind wordt. Uiterlijk 10 april 2022 vindt besluitvorming plaats over eventuele herfinanciering van de leningen (mogelijk tegen andere leenvoorwaarden).

7. Bij complexe risico's: hoe beoordeelt een onafhankelijke expert het risico van het voorstel en de risico beheersende en risico mitigerende maatregelen van Rijk?
- De adviseur voor de RMR voor het financieel toezicht op Aruba is het College Aruba financieel toezicht (CAft).
  - Het CAft heeft getoetst en geadviseerd op basis van de uitvoeringsrapportages van Aruba.
  - Het CAft heeft geen oordeel over de risico's voor het Rijk, noch over de voorziening tot risicocompensatie.

Vormgeving

8. Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker? Is deze premie kostendekkend en marktconform. Zo nee, hoeveel budgettaire ruimte wordt het door het vakdepartement specifiek ingezet?

- De liquiditeitslening wordt verstrekt tegen een rentetarief van 0%. In dit tarief zit een risicopremie verwerkt, gelet op het negatieve rentetarief dat Nederland ten tijde van het verstrekken van deze middelen betaalt bij de emissie van nieuwe schuldtitels.

9. Hoe wordt de risicovoorziening vormgegeven?

- Er wordt geen risicovoorziening aangelegd omdat het om een corona gerelateerde regeling gaat die generaal wordt gedekt. Dit houdt in dat het verstrekken van de lening ten laste gaat van de staatsschuld en de aflossingen ten gunste komen aan de staatsschuld.

10. Welke horizonbepaling wordt gehanteerd (standaardtermijn is maximaal 5 jaar)?

- De lening heeft de vorm van een renteloze bulletlening en loopt in april 2022 af, samen met de leningen van de voorgaande liquiditeitstranches. Dit betekent dat er gedurende deze periode geen sprake is van rente en aflossingsverplichtingen. Alleen aan het einde van de termijn moet deze lening worden afgelost. Gesprekken tussen Nederland en Aruba over de mogelijkheid tot herfinanciering zijn in een vergevorderd stadium.
- Volgens het Nederlandse kabinet kan Aruba de huidige crisis niet te boven komen zonder een substantiële versterking van de reeds vóór de crisis kwetsbare economische structuur van het land. Nederland heeft bij de tweede tranche liquiditeitssteun reeds aangekondigd dat structurele hervormingen over de volle breedte van de economie noodzakelijk zijn en als voorwaarde worden verbonden aan verdere liquiditeitssteun. Het COHO (i.o) zal Aruba hierbij ook bijstaan. De inzet van deze exercitie is dat de economie van Aruba in 2027 zodanig versterkt is dat het land economisch weerbaarder is.

11. Wie voert de risicoregeling uit en wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?

- De liquiditeitssteun is verstrekt door het ministerie van BZK. De uitvoeringskosten die hiermee gepaard gaan zijn zeer beperkt en maken onderdeel uit van de reguliere apparaatskosten.

12. Hoe wordt de regeling geëvalueerd, welke informatie is daarvoor relevant en hoe wordt een deugdelijke evaluatie geborgd?

- De rol van het CAft blijft onverminderd van kracht. Dit houdt in dat het CAft de RMR tijdig informeert over de financiële situatie van de landen en bij ieder advies ten behoeve van liquiditeitssteun aangeeft of de landen in staat zijn om deze terug te betalen.
- De risicoregeling wordt twee jaar na verstrekking van de eerste tranche liquiditeitssteun geëvalueerd. Deze evaluatie van de risicoregelingen wordt op dit moment uitgevoerd.